

MAALAHTI, ent. PETOLAHTI (PETALAX)

Viitala Brännskogen

varhaismetallikautisen asuinpaikan ja
röykkiöalueen tutkimukset

1975-1976

Mirja Miettinen

SISÄLLYS

JOHTOTIEDOT	s 2
JOHDANTO	s 3
KAIVAUSHAVAINNOT	s 4
RÖYKKIÖTUTKIMUKSET	s 6
14-C AJOITUKSET	s 7
YHTEENVETO	s 8
JULKAISUJA	s 9
DIALUETTELO	s 10
KUVALUETTELO	s 11
KARTTALIITTEET	s 12

JOHTOTIEDOT

Sijainti

kunta: Maalahti, aik. Petolahti (Petalax)
 kylä: Nyby, Viitala
 paikka: Brännskogen
 tl: 10:17 , 10:14, 10:42
 om.

peruskartta 1242 05 KORSBÄCK
 x = 6966 14
 y = 519 74
 z = 24-26 m

SKL n:o 10 (Petalax)

Aikaisemmat maininnat:

Edv. Chydenius: Korsholman kihlakunnan muinaisjäänöksiä koskeva stipendiaattikertomuksessa v:lta 1883 (käsikirj. mv.ark os arkistossa) mainitsee pieniä rökkiöitä mäellä Långbackenin ja Viitalan välillä; maininnan on 1975 Petolahden tutkimusten yhteydessä arveltu tarkoittavan juuriko. Brännskogenia.

Aikaisemmat tutkimukset:--

Aikaisemmat löydöt:--

Tutkimukset 1975-1976:

tutkimusaika: 3-5.7.1975 ja 28.6-9.7.1976

Kaivauslöydöt: KM 19817, 19823:1-36, 20158:1-55

Kertomuksen liitteet:

kartat, s 13-22
 -karttaluettelo, s 12.
 diat: 2952-2998
 -dialuettelo, s 10
 negatiivit: 44997-44999, 59097-59138
 -kuvaluettelo, s 11
 Kuvataulut s 22-25
 14C-ajoitukset, s 7

JOHDANTO

Viitalan Brännskogen sijaitsee Petolahden pitäjän länsiosassa, kirkosta n 2,5 km suoraan lounaaseen, Bjurnäs-Viitala maantien varrella, n 200 m länteen tieltä

Maasto on melko tasaista, paikoin rehevää, kangasmaata, pohjoisessa on vähäisiä suoalueita, joiden takana alkaa Bjurnäsin-Långbackan-Långjuthin asutus, joka ulottuu Petolahdenjoen viljelysaukealle. Eteläpuolella on vajaan kilometrin päässä Viitalan kylä ja Nojärvi-järvi; länsi ja itäpuolella on laajat suoalueet Varbymossen ja Vargmossen, Kråmossen, Kackurmossen sekä laajahkoja metsäalueita. Tieltä n 100 m päässä maasto kohoaa tuskin havaittavasti. Laakean, loivan mäen korkein kohta on 26,3 m ymp ja sillä on pienialainen, osaksi kasvillisuuden peittämä pirunpelto. Siitä koilliseen n 200-300 m, hiukan mäen korkeinta kohtaa alempana, on isompi pirunpelto.

Petolahden inventoinnin yhteydessä syksyllä 1974 kävin paikallisten oppaiden kanssa katsomassa heidän alueelta löytämiään rökkiöitä. Sateessa saatoimme silloin todeta mäen laella ainakin parikymmentä pientä ja matalaa, osaksi kasvillisuuden peittämää rökkiötä, joista useissa oli penkomisten jälkiä. Oppaat kertoivat, että kun paikalla vusoikymmeniä sitten kasvoi kunnan metsää, olivat rökkiöt olleet paremmin näkyvissä. Pikkupoikien tiedettiin penkoneen rökkiöitä jo vuosiadan alkupuolella ja myöhemmin joidenkin metsämiestenkin. Tietoja löydöistä ei kuitenkaan ollut.

Nykyisin alueella kasvaa sotienjälkeisten? hakkuiden jäljiltä harvanlaista koivikkovaltaista sekametsää ja nuorta männikköä ja runsas heinä on peittänyt maan pinnan. Metsää lienee uudistettu istuttamalla, kuitenkin heikohkolla menestyksellä. Maan pintaa ei ollut äestetty.

V 1975 Rimossbackenin kaivauksen yhteydessä kävimme katsomassa aluetta uudelleen, koska kaivauksella mukana ollut petolahtelainen Bruno Röj, joka oli edellisenä syksynä ollut myös rökkiöillä käynnin oppaana, oli talvella lumettoman maan aikana havainnut kivikossa erikoisen kivettömän alueen. Hän oli omin päin päätellyt, että kohta saattaisi olla asumuksen pohja, vaikka hän ei sellaisia ollut aikaisemmin nähnyt. Hän ei kuitenkaan ollut koskenut muodostumaan. Teimme nyt käydessämme kivettömän alueen toiselle reunalle lapionpiston; kun turve käännettiin sivuun, tuli sen alta näkyvin vahvan ruskeaa maata ja pieniä keramikappaloja. Laajennettaessa kuoppaa hiukan löytyi lisää keramiikkaa, jonka vuoksi enemmästä kaivaminen lopetettiin ja paikkaa päätettiin tutkia systemaattisesti alustavalla koekaivauksella muutaman jäljelläolevan päivän aikana.

3-5.7.75 tehtiinkin alueen itäpuoliskossa pieni kaivaus, joka käsitti osan itäpuoliskoa n 10 cm:n syvyydelle. Kun paikallinen harrastajatyövoima oli valmis jatkamaan tutkimusta seuraavana vuonna peitettiin aloitettu alue muovilla ja turpeilla jatkotutkimusta odottamaan.

Seuraavana vuonna tehtiin tutkimuksia 2 viikon ajan. Muodostelman itäpuoliskon kaivauksen ohella tutkittiin kaksi kivirökkiötä, tehtiin alueen fosfaattikartoitus ja kellutettiin pääosa tutkitun auinpaikanosan nokimaasta makrofosilien löytämiseksi.

Kaivauksenjohtajana toimi allekirjoittanut; kartoituksessa avustivat useat paikalliset mittausteknisiä valmiuksia omanneet va-paahetoiskaivajat rak mestari Ole Storsvedin johdolla. He laati-vat yleiskartan ja fosfaattikartoituksen pisteverkko, sekä otti-vat huomattavan osan maanäytteistä. Heidän toimestaan oli pai-kalle myös siirretty korkeus, joka on pyöreän alueen/asuinpaikan luoteispuolella n 15 m WNW(ks yleiskartta) ja 26,56 m ymp.

KAIVAUSHAVAINNOT

Tutkimuskohde on laakean mäen laella, luontaisen kivikon eli pi-runpellon reunalla, itseasiassa sen päällä, kuten kaivauksissa myöhemmin ilmeni. Kohde on pyöreä tai pyöreähkö kumpare tai val-li, n 7 x 8 m, keskeltä hiukan loivasti kuopalla. Maassa se erottuu matalana, ruohokasvillisuuden peittämänä pyöreänä aluee-na, jonka länsireunalla oli kannon ympärillä vanha muurahaispe-sä.

1975 alue ja lähiympäristö paalutettiin 2x2 m ruutuihin ja vaaittiin; vallin alue vaaittiin 1 m välein ja keskilinja l.pro-fiili 20 cm välein. Kaivausta varten avattiin itäpuoliskosta 6 ruutua (a'2x2m) eli yht. 24 m². Ohuen turvekerroksen alta kaivet-tiin 5 cm kerroksina ja kartoitettiin n 10 cm syvyydeltä ensim-mäinen taso. Tämän pidemmälle ei 1975 ennätetty, vaan alue pei-tettiin muovilla ja turpeilla seuraavaa kesää varten. Kaivauksen aikana oli kuitenkin jo todettu, että turpeen alla lähes koko avatulla alueella oli punertavan rtuskeaa, paikoin likaisenkir-javaa kulttuurimaata ja siinä pieniä palaneita, lohkeilleita ja rapautuneita kiviä ja kivensiruja. Paikoin erottui vahvoja noki-läikkiä. Alueen kaakkoisosassa ruudussa B5 tuli heti turpeen al-ta esiin kiveystä, joka oli tiiviimpää ja isommista kivistä kuin muualla avatulla alueella ollut hajanainen kiveys. Mainittu tii-vis kiveys oli myös hiukan alempana kuin muu kulttuurimaa-alue. V 1976 kaivauksissa havainto voitiin selittää.

Löytöinä v 1975 oli keramiikkaa, hiukan kvartssia, palanutta luu-ta, lohkottua tai lohkeillutta kiveä.

V.1976 kaivaus aloitettiin poistamalla turpeet ja muovi ja laa-jentamalla kaivausalueetta pyöreän vallimuodostelman itäpuolis-kossa edellisenä vuonna avatun alueen pohjois, itä ja eteläpuo-llelle. Muovin päällä ollut ja turpeista irronnut maa seulottiin, koska 1975 käytössä ei ollut kuin pieni käsiseula. Saaliina oli hiukan pieniä saviastianpaloja.

Avattaessa laajempi kaivausalue kävi selville, että pyöreänä ja kivettömänä maan pinnalle näkyvä alue rajautuu selvästi luontai-seen kivikkoon. Aivan kaivausalueen vierellä on kivikossa vielä senverran humusta - kivikerros siksi ohut - että ruohoturvetta kasvaa siinä osaksi kivikon päällä. Hiukan kauempana luoteessa ja koillisessa alkaa vailla kasvillisuutta oleva pirunpelto.

Ruutujen B-D/6 ja osaksi jo /5 alueella olevaa kivikkoa puret-taessa tuli alta esiin vain kivikkoa ja harmaata karkeaa soraa, eli luontaista huuhtoutumiskerrosta. Ruskeaa, selvästi erottuvaa kuittuurimaata ei näillä kohdilla ollut.

Ruuduissa, joissa kulttuurimaata oli, jatkettiin kaivamista n 5 cm kaivauskerroksin aina luontaiseen soraan eli pohjakivikkoon

asti. Ruuduissa A4-6 kaivettiin vajaat kaksi tasoa eli n 20 cm turve mukaanluettuna, Ruskea kulttuurimaa loppui ruutujen kaakkoisessa alareunassa, jonne päin maan pinta viettää ja jossa turpeen alla oli harmauttava sora. Ruskeaa kulttuurimaata oli vahvimmin ruuturivin luoteisella eli B-rivin vastaisella reunalla. Ruuduissa B4-5, C4-5, D4-5 kaivettiin edellisen vuoden kaivaustason lisäksi 2-3 tasoa eli kaikkiaan n 40-60 cm syvyydelle pinnasta keskimäärin. Myös ruuturivissä E4-6 loppui ruskea maa aivan ruuturivin D rajan tuntumassa

Ruskea maa, joka pinnalla oli ollut lähes kivetöntä ja käsittänyt enintään pieniä lohkeilleita kivensiruja ja tulessa rapautuneita kiviä, muuttui alempana kiviesmmäksi, mutta ympäröivään luontaiseen kivikkoon verrattuna silti vähäkiviseksi. Palaneiden ja tulessa halkeilleiden kivien paloja oli joukossa edelleen, samoin hiiltä, alempana selvempinä mustina kompakteina keskittyminä. Hiiliesiintymistä otettiin useita näytteitä.

Pian kävi 3. tason aikana selville, että koko alueen alla on samanlainen karkea sora ja kivikko kuin ympäristössäkin. Vaikutti kuitenkin siltä, että kivikkoa olisi tasoitettu ja mm. keskustan syvennyksen kohdalta siirretty kiviä ulkopuolelle pyöreän alueen. Ruskea kulttuurikerros ja hiilensekainen kerros olivat vahvimmillaan juuri syvennyksen kohdalla, jossa niiden suurin vahvuus oli n 75 cm. Reunoille päin kulttuurimaa oheni nopeasti.

Kulttuurimaan väri oli yleisesti ruskea, paikoin tummamanruskea, paikoin punertava ja palomaan sekainen, paikoin mustankirjava ja vahvasti nokipitonen. Eri vahvuisten ruskeiden läikkien rajaaminen oli vaikeaa, eikä ruskean maan ja sorankaan raja ollut pohjalla selvästi havaittavissa kuin paikoin; reunoilla ero oli selvempi. Ruskea kulttuurimaa ei siis ollut tasaisen ruskeaa vaan kirjavaa ja laikullista. Joukossa oli myös pieniä, ohuita laikkuja vaaleaa, puhtaannäköistä hiekkaa. Niiden tarkka kartoittaminen oli kuitenkin vaikeaa. Ne eivät muodostaneet yhtenäistä kerrosta vaan ohuita, erillisiä laikkuja. Kysymys voisi olla vanhan, tumman hiekan päälle levitetystä/kerrostuneesta puhasta hiekasta, joka sitten on sotkeutunut osittain tummaan maahan.

Selvästi rahattavia tulisijoja - sen paremmin kivettyjä kuin kivettömiäkään - ei todettu. Nokimaa ja hiililaikkujen muoto vaihteli 5 cm kaivauskerroksenkin kuluessa huomattavasti. Silti on kiistatonta että paikalla on pidetty tulta, useassa kohdassa ja useaan kertaan. Vahvin ja yhtenäisin oli nokimaa ja hiiliesiintymien alue ruuduissa B 4 ja C5, jossa se alkoi melkein välittömästi turpeen alta ja jatkui aivan pohjasoraan saakka.

Myöskään kivet eivät muodostaneet hahmotettavia selkeitä rakennelmia. Muutamassa kohdassa vaikutti kuitenkin siltä, että paikan luontaista kivikkopohjaa l. pirunpeltoa olisi tasoitettu. Suurimmat kivet oli jätetty paikoilleen, näin etenkin reunoilla mutta myös keskellä oli sellaisia. Kuitenkin ne olivat sen kokoisia, että ne olisi voitu haluttaessa siirtää poisikin. Mitään paalunjäljiksi tulkittavia muodostelmia ei todettu; ei myöskään havaittu hiiltynyttä puuta tms. jälkiä rakenteista.

Kaivauksen jälkeen alue täytettiin ja entistettiin sekä peitettiin turpeilla. Keskelle profiiliseinänsä pantiin muovi erottamaan kaivettua ja kaivamatonta puoliskoa toisistaan.

Löydöt: Lähes kaikki löydöt alueelta olivat keramiikkaa, jota

saatiin kohtalaisen runsaasti. Palat olivat pääasiassa kolmesta keskittymästä ruskean kulttuurimaan alueelta. Ylimmät palat olivat aivan pintaturpeen alaosassa, alimmat ruskean maan alaosassa. Kvartsipaloissa ja muutamissa hiekkakivikappaleissa on vähän selviä käsittelyn jälkiä. Palanutta luuta löytyi vain muutama pieni pala, siitäkkin huolimatta, että kaikki kulttuurimaa seuloittiin.

Alueelta otettiin myös fosfaattinäytteitä verrattain laajalta alalta. Niistä ja analyysituloksista on erillinen raportti ja kartta arkistossa (no 11/14.2.1984). Analyysin on tehnyt Milton Nunez.

Pääosa mustankirjavasta kulttuurimaasta kellutettiin suolaliuksessa Milton Nunezin ohjeiden ja paikalla antaman opastuksen mukaisesti. Näytteet toimitettiin Tri Marjatta Aallolle Hgin Yliopiston kasvitieteen laitokselle. Analyysi suoritettiin saatujen suullisten tietojen mukaan otantana ja vain pitäen silmällä mahdollisia hiiltyneitä viljanjyviä. Kokonaisvaltaista selvitystä makrofossiiliaineistosta ei ollut mahdollista tehdä, koska kaivauksela ei ollut varsinaista budjettia, vaan työ tehtiin virkautyönä ja paikallisin vapaaehtoisvoimin.

RÖYKKIÖTUTKIMUKSET

Kulttuurikerroksen ohella alueella avattiin koeluontoisesti kaksi pientä, matalaa ja epämääräistä røykkiötä, jotta saataisiin alustava käsitys kymmenien pienten røykkiöiden luonteesta ja mahdollisesti iästäänkin.

Røykkiöt kaivettiin yhtäaikaaisesti asuinpaikan kanssa, vuorottaen ajoittain lukuisaa työvoimaa. Kohteiksi valittiin kaksi verrattain lähekkäistä røykkiötä not 86 ja 91, molemmat tavallisia tyyppisiä alueella.

Niistä no 86 oli aivan matala, melkein maantasainen, epämääräisen muotoinen kivikko kangasmaalla harvassa männikössä. Kivikkoisesta maanpinnasta se erottui tuskin lainkaan ruohojen kasvuaikana; kartoitettaessa keväällä kaikki røykkiöt olivat olleet paremmin näkyvissä.

Kasvillisuuden poistamisen jälkeen røykkiön ääriviivat tulivat paremmin näkyviin. Vaaitsemisen ja kuvaamisen jälkeen poistettiin pintakivet. Niiden alta tuli esiin vain muutama kivi, poistettuina ne suuret - ehkä maakivet - jotka ulottuivat pinnalta pohjasoraan saakka. Kivien välissä ei ollut maata, hiukan karketta kylläkin. Alimmat kivet olivat karkean soran päällä ja sorassa oli paikoin tummempia kohtia, luultavasti vanhan maatuneen turpeen jätettä. Vaikutti myös siltä että turvetta ei oltu poistettu kun kivet oli kasattu paikalle.

Mitään rakenteita ei havaittu. Vähäiset hiiliesiintymät kivien alla voitaneet tulkita epäilyksittä metsäpalojen jäljiksi. Metsäpaloista tiedettiin näilläkin seuduilla kertoa useita tietoja, ja nimensäkin (Brännskogen) paikka on saanut palojen mukaan.

Röykkiön luonne jäi tutkimuksissa selvittämättä. Ihmisen toiminnasta on epäilemättä kysymys, mutta ei sen lähemmästä laadusta. Hautaröykkiöstä kuitenkin tuskin on kysymys, sillä kaikki rakenteet, löydöt ja muut havainnot hautauksista, joita näiltä korkeuksilta tunnetuista ja tutkituista röykkiöistä on, puuttuvat tässä tapauksessa. Kysymys voi olla viljelyröykkiöstä, rai-vausröykkiöstä; viljelyksen merkkejä ei kuitenkaan ympäristössä näkynyt; mikäli kysymys on ollut esim. varhaisesta, lyhytaikaisesta kaskiviljelystä, ei sellaisia merkkejä juuri näytkään; hiili- ja palojäljet eivät välttämättä erotu metsäpalojen jäljistä.

Röykkiö no 91 sijaitsee asuinpaikalta n 20 m SW, samoin kivises-
sa maassa, nuorena männikössä. röykkiö oli sammalen ja ohuen
turpeen peittämä tuskin erotettava kohouma muutaman kuusennäreen
keskellä. Esiinpaljastettuna sen koko oli n 3x3 m; länsisivulla
oli suurehko maakivi

Pintakiveyksen vaaitsemisen ja kuvaamisen jälkeen se purettiin,
jolloin voittiin kiviä todeta olevan vain yhden kerroksen ver-
ran. Pääosa kivistä oli pieniä (nyrkin-päänkokoisia). Kivien vä-
lissä ja alla, karkean soran päällä oli kariketta, osaksi maatu-
nutta. Mitään rakenteita ei havaittu, ei myöskään löytöjä, hiil-
tä tai kulttuurimaata. Kuitenkin kysymys on kivisestä maasta
erottuvasta, ihmistoiminnan tuloksena syntyneestä kivikasasta
tai latomuksesta. Muodostelman tarkoitus ja ikä jäivät myös täs-
sä tapauksessa selvittämättä.

Molemmat röykkiöt entistettiin kaivauksen päätyttyä.

Alueen kaakkoisosaan tehtiin tieltä kaivauspaikalle tuovan polun
varteen kolme koekuoppaa paikkaan, jossa maa vaikutti tsasiselta
ja kivettömältä ja mahdollisesti joskus hist. ajalla viljellyl-
tä. Paikallisten kertoman mukaan jossain mäen eteläosassa on
alavilla mailla kaskettu vielä 1800-luvulla.

Koekuopissa kaikissa oli vahva, kivetön, epätavallisen paksu tur-
vekerros (n 15-25 cm), jonka alaosissa oli ohuita hiilijuovia
ilmeisestikin jotenkin muokatussa maassa. Maan laatu on kivetön
ja humuksen sekainen, siis toisenlainen kuin asuinpaikan ja
röykkiöalueen maaperä (kivinen moreeni) mäellä ylempänä. Myös
mäen eteläosan maasto ja nykyinen kasvillisuus tukevat koekuo-
pista tehtyjä viljelys-/kaskiviljelyshavaintoja.

14-C ANALYYSIT:

Asuinpaikalta otetuista hiilinäytteistä kaksi analysoitiin:
KM 20158:49 (ruutu B4/4, vl 156, näyte 5) ja 20158:51 (ruutu
C4/4, vl 200, näyte 7). Näyte 5 oli hiiltä 29 cm syvyydeltä pin-
nasta ja näyte 7 hiiltä 66 cm pinnasta.

Saadut tulokset kalibroimattomina ovat : 2910+-140 bp (Hel-966)
ja 2890+-130 bp (Hel-967). Stiver&Pearsonin kalibrointiohjel-
maan 1987 mukaan (tulostekopiot liitteenä) kalibroidut iät hii-
lille ovat :

Hel-966: cal BC 1376(1100) 910 (one sigma)
cal BC 1492(1100) 810 (two sigma)

Hel-967: cal BC 1300(1057) 910 (one sigma)
cal BC 1430(1057) 810 (two sigma)

YHTEENVETO

Viitalan Brännskogenissa on pienialainen epineoliittinen asuinpaikka tai asumuksenjäännös, jonka muodostaa pyöreä, vallimainen, keskeltä kuopalla oleva pinnalta kivetön maakumpare. Mitään selviä rakenteita ei havaittu, mutta tulenpidon ja ihmistoiminnan jäljiltä alueella on runsaasti hiiltä, nokea, palaneita ja halkeilleita kiviä, ruskeaa kulttuurimaata ja punertavaa palomaata sekä keramiikkaa ja hiukan palanutta luuta. Asuinpaikka rajautuu viereiseen pirunpeltoon, jonka päälle se ilmeisesti on perustettu tasoittamalla hiukan ja raivaamalla kiviä reunoille. Selvää seinän perusrakennetta tms (kuten esim Korsnäsin Trofastbackenilla, samanikäisessä asumuksenpohjassa) ei löytynyt, ei myöskään rajattavia tulisijoja. Ulkopuolella n 7-8 m x 4 m alueen (= muodostelman itäpuolisko; länsipuolisko on tutkimatta ja eheä!) ei kulttuurimaata tai muita merkkejä ihmistoiminnasta ollut; kauempana etelässä ja kaakossa on hajallaan lähes 100 matalaa ja pientä röykkiötä, joista 1976 tutkittiin kaksi. Ne olivat rakenteettomia, löydöttömiä ja pikemmin latomuksia kuin röykkiöitä. Niiden ikä ja tarkoitus jäivät selvittämättä; viljely- tai raivauskivikot tulevat ehkä kysymykseen; toisaalta lähiympäristössä ei havaittu viljelyn jälkiä koepistoissa eikä fosfaattikuopissa.

Asuinpaikan, joka - rakenteiden näennäisestä puuttumisesta huolimatta - voi olla pyöreän majamaisen asumuksen perusta - korkeus merenpinnasta on 25.8 m ymp, Rannansiirtymiskronologian perusteella paikka on noussut kuiville pronssi-rautakauden vaihteessa, n 400 BC, kun maankohoamisen nopeudeksi oletetaan Peto- lahdella n 8,5 mm/v. Verrattaessa radiohiiliajoitustuloksia ja maankohoamisajoituksen terminus post-quem ikää, ilmenee ristiiriita. Sitä voidaan osaksi selittää hiilen iällä, ts poltetun puun voi olettaa olleen kelojuuta, kenties muutaman sadan vuoden ikäistä. Siitä huolimatta ikien ero on huomattava. Sitä lisää osaltaan tosiasia, että kaikki samanlainen (ns. Morby-tyypin) keramiikka, jota Pohjanmaalta tunnetaan, on paikoilta, jotka sijaitsevat n 26-23 m ymp; myös niiltä saadut radiohiiliajoitukset ovat myöhempiä ja rannansiirtymiskronologian kanssa paremmin yhteensopivia kuin Brännskogenin tulokset.

Brännskogenin paikka on ilmeisesti ollut lyhytaikainen pyyntiasuinpaikka jokseenkin avonaisella rannikolla viimeisinä esikristillisinä vuosisatoina, siis esiroomalaisella ajalla. Jonkinverran oudoksuttavaa on luuaineiston vähyys; toisaalta pyyyntin luonne riittäisi selittämään tätä.

Lähistöllä olevat lähes 100 matalaa, pientä röykkiötä/latomusta kartoitettiin, mutta niiden tarkoitus ja ikä ovat selvittämättä. Tutkimuksissa ei liion selvinnyt, mikä on asuinpaikan ja röykkiöiden suhde. Mahdollisestine ovat aivan eri aikaisia. Merkit viljelystä, jotka tavattiin alueen eteläosasta, liittynevät myöhäisen historiallisen ajan viljelyyn, eivätkä ilmeisesti röykkiöihin. Sikäli kun ne ovat viljelymuistoja, ne olisivat vanhempia kuin koekuopissa havaitut kaskeamisjäljet?.

JULKAISUJA:

Bränsskogenin aineistoa on käsitelty kaivausten jälkeen mm seuraavissa julkaisuissa:

Mirja Miettinen, Den förhistoriska tiden i Petalax. Petalax historia I:7-78. Vasa 1982.

Mirja Miettinen, An Early Iron Age Cairn from Frönäsudden, southern Ostrobothnia. Fennoscandia Archaeologica III:59-66. Ekenäs 1986.

Mirja Miettinen, Den österbottniska kustbosättningen under tidig metallålder ca 1000 BC - 200 AD. Sammanfattning av undersökningar på 1970- och 1980-talen. Bottnisk Kontakt IV:99-107. Mareiahmn 1989

Mirja Miettinen, Tidig metallålder i Österbottens kustland; nya arkeologiska forskningsresultat. Studier i österbottens förhistoria nr 3:155-172. Mittnordenssymposiet . Vasa 1994

Kertomus kirjoitettu puhtaaksi ja koottu raportiksi
Hgissä 10.12.1994

Mirja Miettinen

PETALAX, VIITALA BRÄNNSKOGEN

DIALUETTELO

kuv.M.Miettinen

2986	yleiskuva	W:sta
2987	koek.	SW.sta
2988	yleiskuva	NWN:sta
2989	""	NW:sta
2990	työkuva	SW:sta
2991	turvetta ppoistetaan	E.sta
2992	kerrosta 1 kaiv	SW.sta
2993	""	W:sta
2994	itäpuoli, krs 1	W.sta
2995	nokiläikkiä itäreunassa	SW.sta
2996	alue peitettynä	SE.sta
2997	""	S:sta
2998	alue elokuussa 75	NW:sta

kaivaus 1976

2952	yleiskuva	E.sta
2953	yleiskuva:kaiv alue + kivikko,	E.sta
2954	röykkiöitä:39-43 polun läh	S.sta
2955	röykkiöt 88 ja 91	NE.sta
2956	röykkiö 88?	N:sta
2957	kaivausalue peitettynä	elok.75
2958	peitteenä ollut muovi ja turve poistetaan	
2959	kivikkoa kaivetaan(reunat avaamatta) W.sta	
2960	reunakivikkoa paljastetaan(huom noki)S.sta	
2961	"" ,ulkoreunaa,rivi 6	S:sta
2962	keskustan kiventöntä aluetta,reunalla kiviä,W.sta	
2963	taso 2 ,pohja (huom kivien jakautuma ja nokimaa) S.sta	
2964	"" ""	S:sta
2965	tasoa 2,	N:sta
2966	ulkoreunan kivikkoa,joka jatkuu turpeen alle,S.sta	
2967	keskustan syv. ja yl kuva.	W.sta
2968	ulkoreunan kiveystä puretaan NE kulma, NE.sta	
2969	keskustan kultt kerr. kaiv	SE.sta
2970	"" ""	NE:sta
2971	keskustan pohjakiviä näkyvissä,	SW:sta
2972	pohjakivikkoa	E:sta
2973	pohjakiviä+yksi keram löytökohta päältä,SW.sta	
2974	keram lp nurkassa+profiili	E:sta
2975	profiila C-D?,	E:sta
2976	profiilia, D kohdalta?	
2977	"" yksityiskohta	
2978	"" ""	
2979	yleiskuva kaivauksesta	E:sta
2980	alue peitettynä,	SE:sta
2981	röykkiö 86 ennen paalutusta,	W:sta
2982	"" paalutettuna	
2983	röykkiö 86 paalutettuna,	S:sta
2984	röykkiö 91 ennen kaiv.	N:sta
2985	röykkiö 91,paalutettuna	

PETALAX VIITALA BRÄNNSKOGEN

KUVALUETTELO

mv.negatiivit kuv. M.Miettinen

- 44997 tyypillinen röykkiö,1974
 44998 """,kuvassa etualalla alueen "löytäjä" Bruno Röj,1974
 44999 "" "" "" "" ,1974
 59097 linja B/4-5 SW:sta,1.krs
 59098 linja B/5-4 NE:sta,1.krs
 59099 kiveys ruudussa B5,1.krs
 59100 linja C/4-5 NE:sta, 1.krs
 59101 "asunnonpohja",N_osa,linjat Cja D S.sta,huom. keskustan syvennys latan kohdalla,edessä avaamaton länsipuolisko.
 59102 "asunnonpohja" SW.sta ,syvennys latan kohdalla.
 59103 linja D ,NE.sta
 59104 yleiskuva alueelta E.sta,kaivauspaikka keskeltä hiukan vasempaan olevan koivun kohdalla
 59105 kaivausaluetta SE.sta
 59106 kaivausaluetta E:sta 1976,1-2 krs
 59017 kaivausaluetta W.sta,1976,1-2 krs
 59108 kaivausaluetta N:sta 1976,1-2 krs
 59109 kaivausaluetta N:sta 1976,1-2 krs
 59110 kaivausalueen ulkoreunaa,S:sta ,1976,1.krs
 59111 kaivausalueen keskisoaa S.sta,1-2 krs,1976
 59112 linja A-B/4, 2.krs,Huom etualan musta nokimaa, NNE:sta
 59113 yksityiskohta keskustan palo- ja likamaasta palanein ki-
 vin
 59114 "" "" "" ""
 59115 keskiosan 2-3.krs nokialueita kaivetaan, S:sta
 59116 yleiskuva 2-3.krs tasosta .E.sta
 59117 "" "" "" WSW:sta
 59118 yleiskuva alueesta N:sta ,2-3.krs
 59119 "" "" SSE:Sta,""
 59120 profiilia B/4 kohdalla,ESE.sta
 59121 profiilia SE.sta
 59122 yksityiskohtia profiilista
 59123 "" ""
 59124 ruudut A 4-5, krs 1-2,SE:sta
 59125 ruudut A 4-5,2-3 krs, W:sta
 59126 ruudut A-B/4, E.sta
 59127 makrojen kellutusta Milton Nunezin rakentaman altaan päällä
 59128 röykkiö 86, SW.sta
 59129 röykkiö 86 NE:Sta?
 59130 röykkiö 91,W:sta
 59131 "" ""
 59132 "" "" ,NW:sta
 59133 kaivausaluetta W:sta,1975, taso 1.
 59134 yleiskuva alueesta SE.sta
 59135 röykkiö 34?
 59136 vanhaa viljely- ja laidunmaata maantien ja röykkiöa-
 lueen välisen polun varrella,entista kaskimaata
 59137 röykkiöitä(37?)
 59138 röykkiö (41?)

PETOLAHTI, VIITALA BRÄNSSKOGEN
kaivaukset 1975 ja 1976

Luettelo Karttaliitteistä:

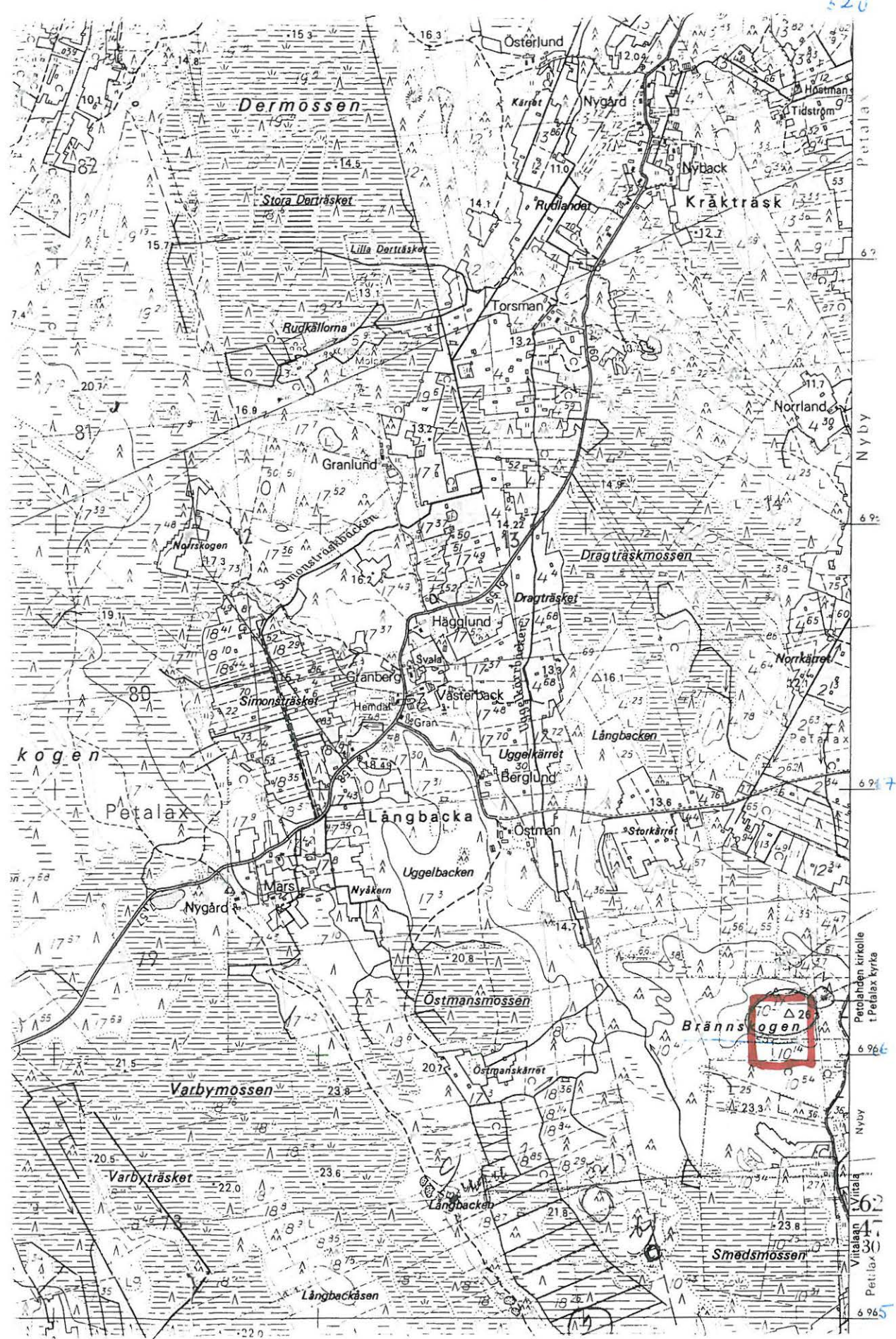
ote peruskartasta 1242 05 KORSBÄCK	1:20 000	A. 13
yleiskartta	1:1000	A. 14
vaaitukset 1975,1976	1:50	A. 15
tasokartta 1975, kerros 1	1:50	A. 16
tasokartta 1976,kerrokset 3-4	1:25	A. 17
profiili A-E;SW:een	1:25	A. 18
röykkiö 86,pintavaaitus	1:25	A. 19
röykkiö 86,tasokartta	1:25	A. 20
röykkiö 91,pintavaaitus	1:25	A. 21
röykkiö 91,tasokartta	1:25	A. 22

MAAKINTI ERI PETALAIN / PETALAIN 2.13

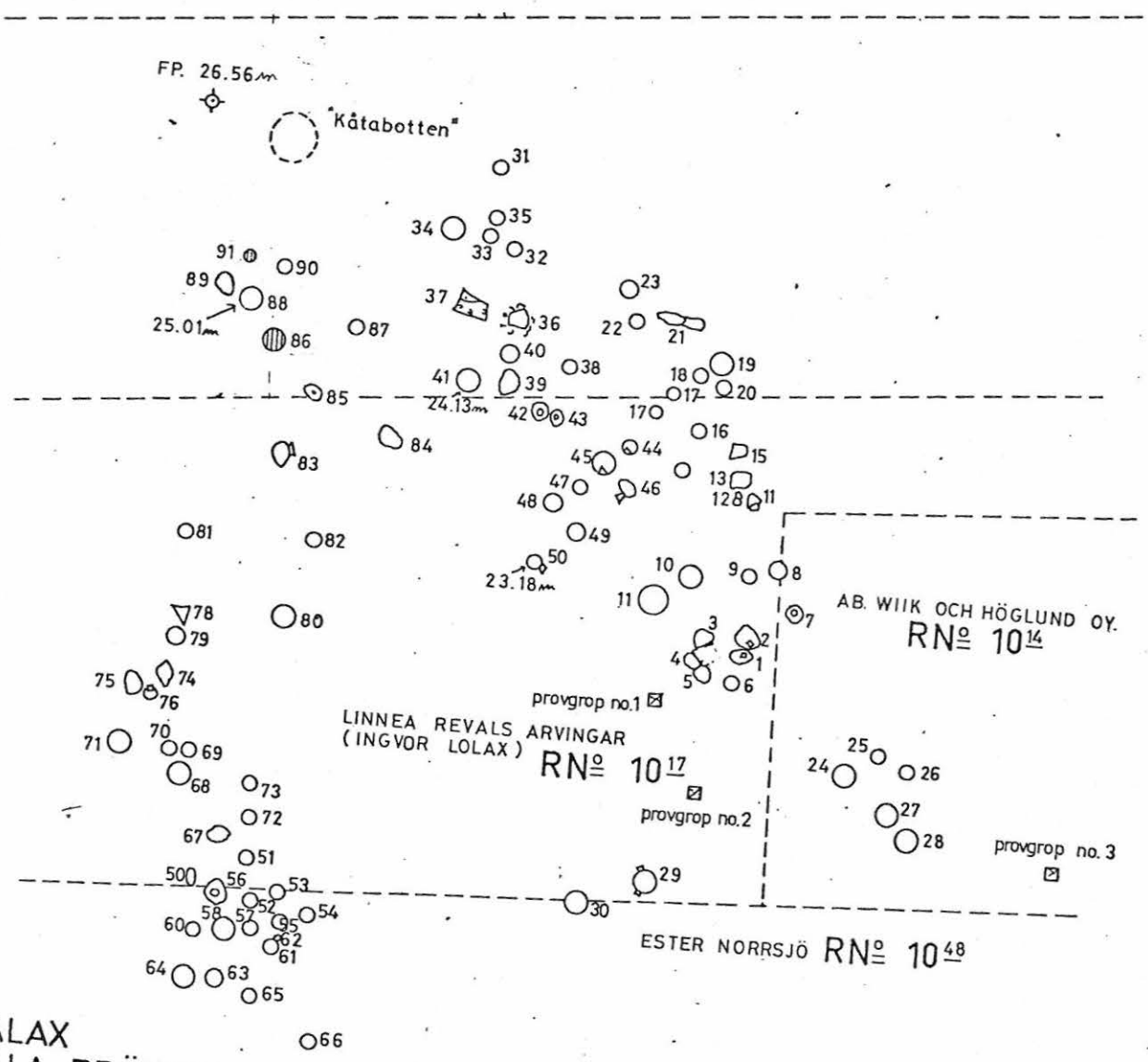
VITAIT BRÄNNISÖGEN

SEL 10

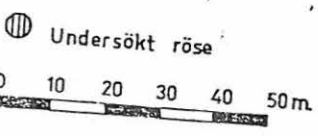
520

M. 1242 05 KORSBÄCK

PETALAX
VIITALA, BRÄNNSKOGEN
Karta över rösområdet
1:1000

titades av Ole Storsved 5.7.1975.

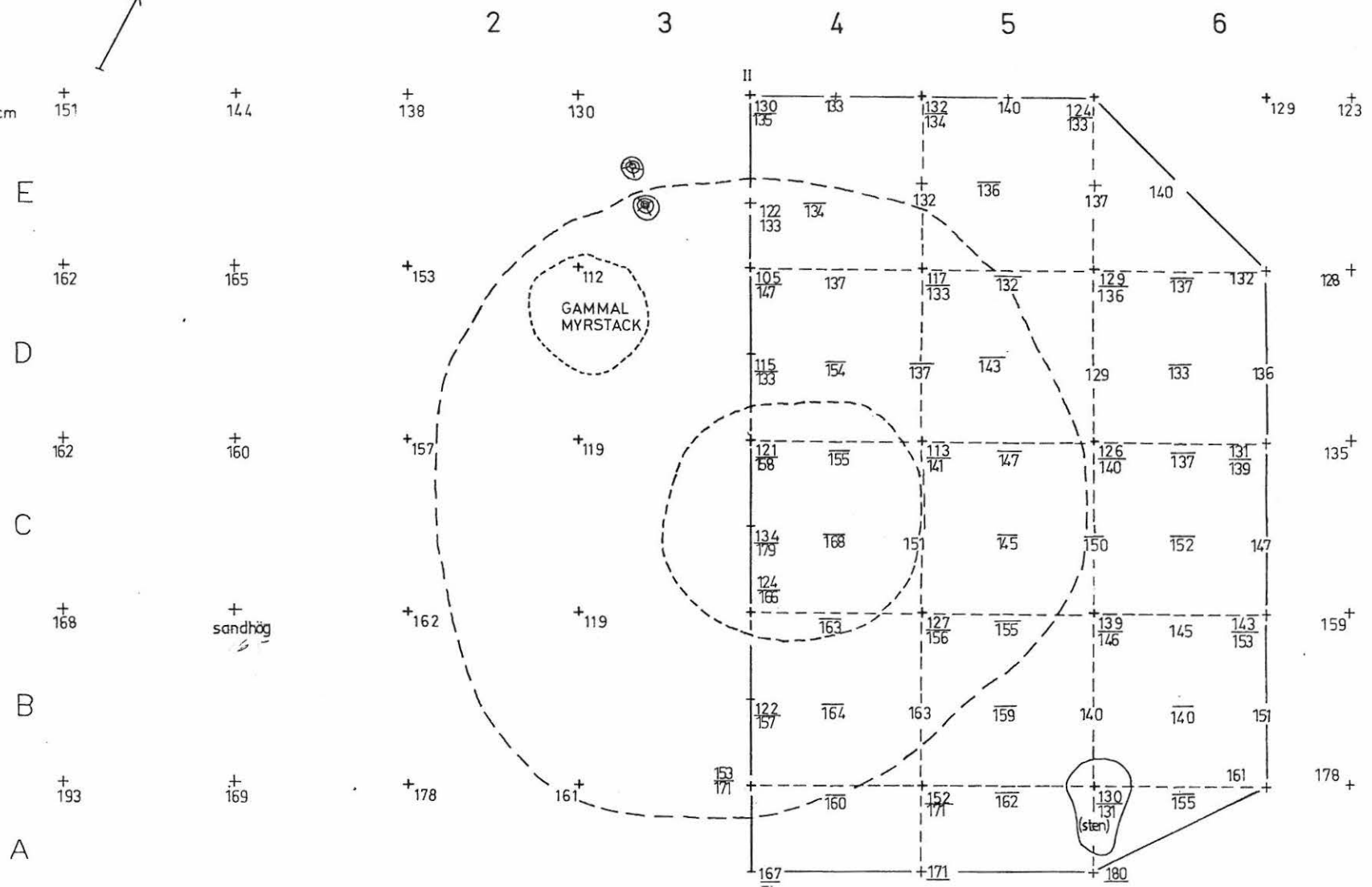
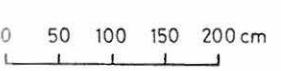

⊗ Undersökt röse

15

PETALAX, VIITALA, BRÄNNSKOG
Mirja Miettinen 1975-76

Avvägningskarta
Fp. 059 = 26,56
Skala 1:50
 $\frac{129}{136} = \frac{\text{yta}}{\text{botten}}$

Profil I - II

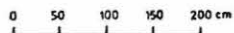

15.16

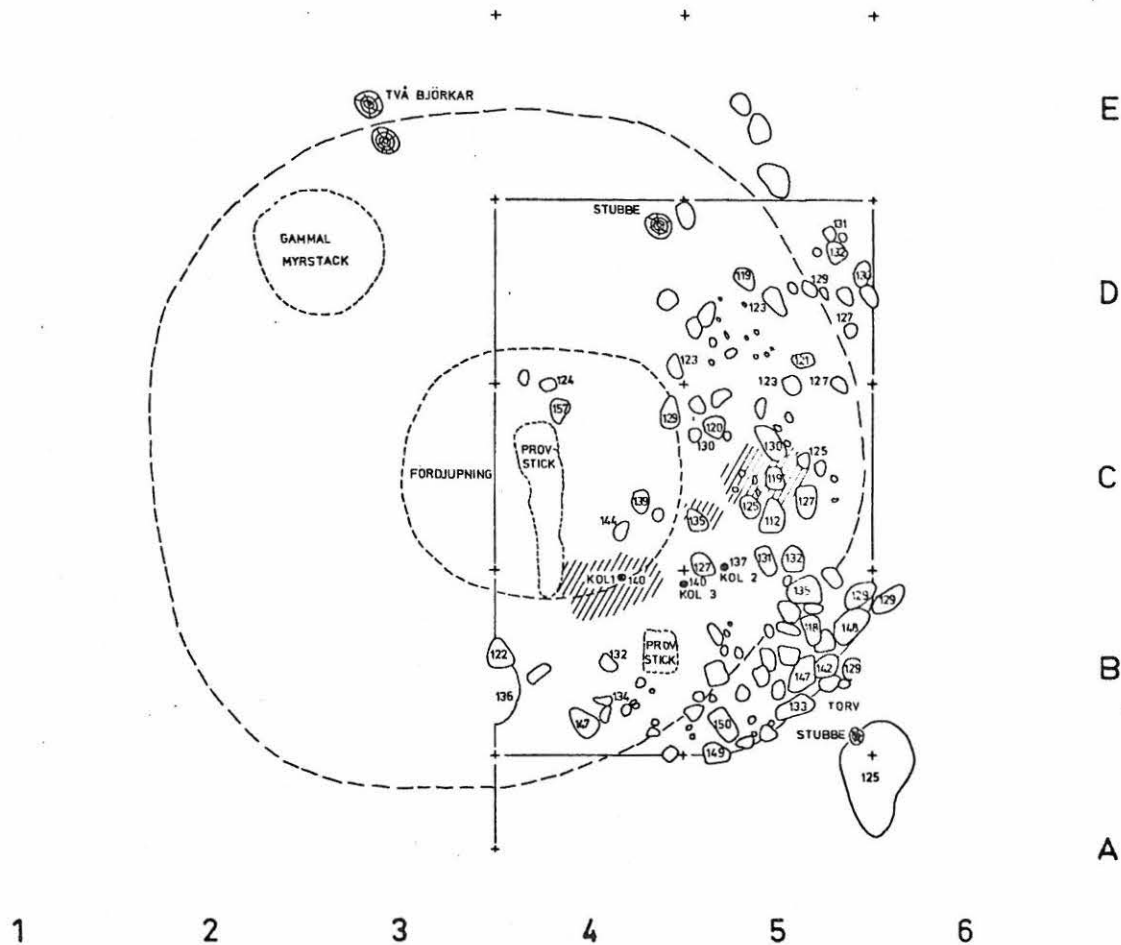
PETALAX, Viitola, Brännskog
Mirja Miettinen 1975

Boplats
1:50
Fp. 059 = 26.56

LAGER 1

 TYDLIGT BEGRÄNSAT KÖL- OCH SOTOMRÅDE
MED SMÅ SKORBRANDA STENAR

PETALAX, Viitala, Brännskogen

Mirja Miettinen 1975

Utgrävningslager 2 och 3

Fp 26,56 m över havet

Instr höjd 0,59 + 26,56 = 27,15 m.

Skala 1:25

ljusbrun jord

grå jord med stenar

mörkbrun jord

svart kolblandad jord

kol

keramik koncentration

benskrävar

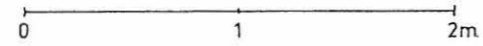

stenar
stenar i nedre nivå

stubbe

N 1-7 kolprov

PETALAX Viitala Brännskog

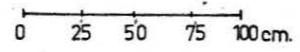
Mirja Miettinen 1975

Fp 26,56m över havet

Instr: höjd 27,15m (0,59 + 26,56)

Profil mot S.W

Skala 1:25

 svart jord med kol och små brända stenar

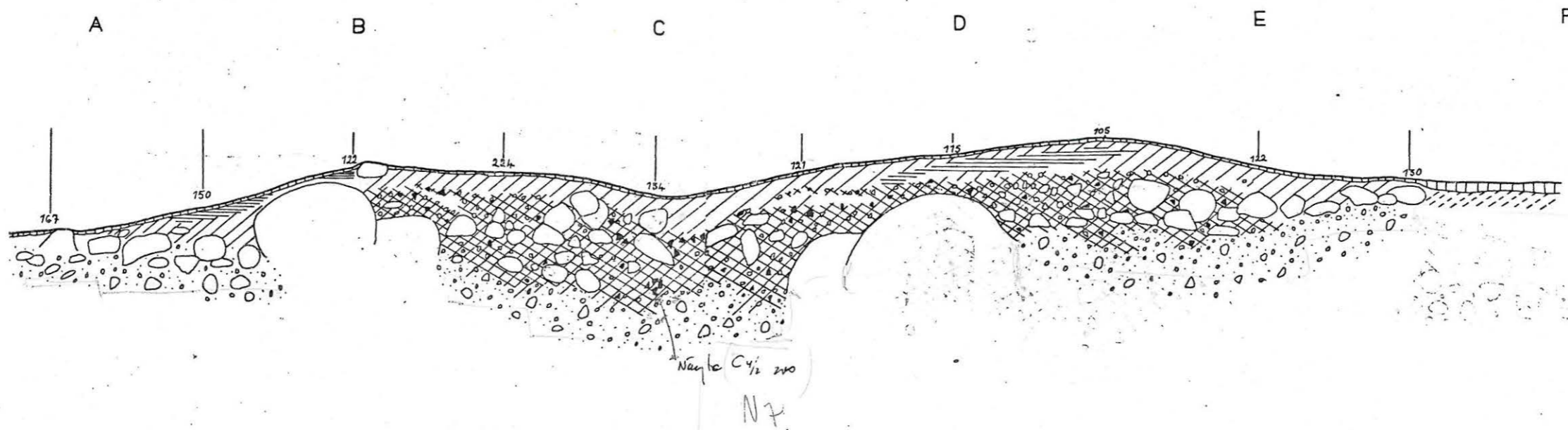
 torv

 röd bränd jord

 brunt jord

 grått jord

 grus och stenar

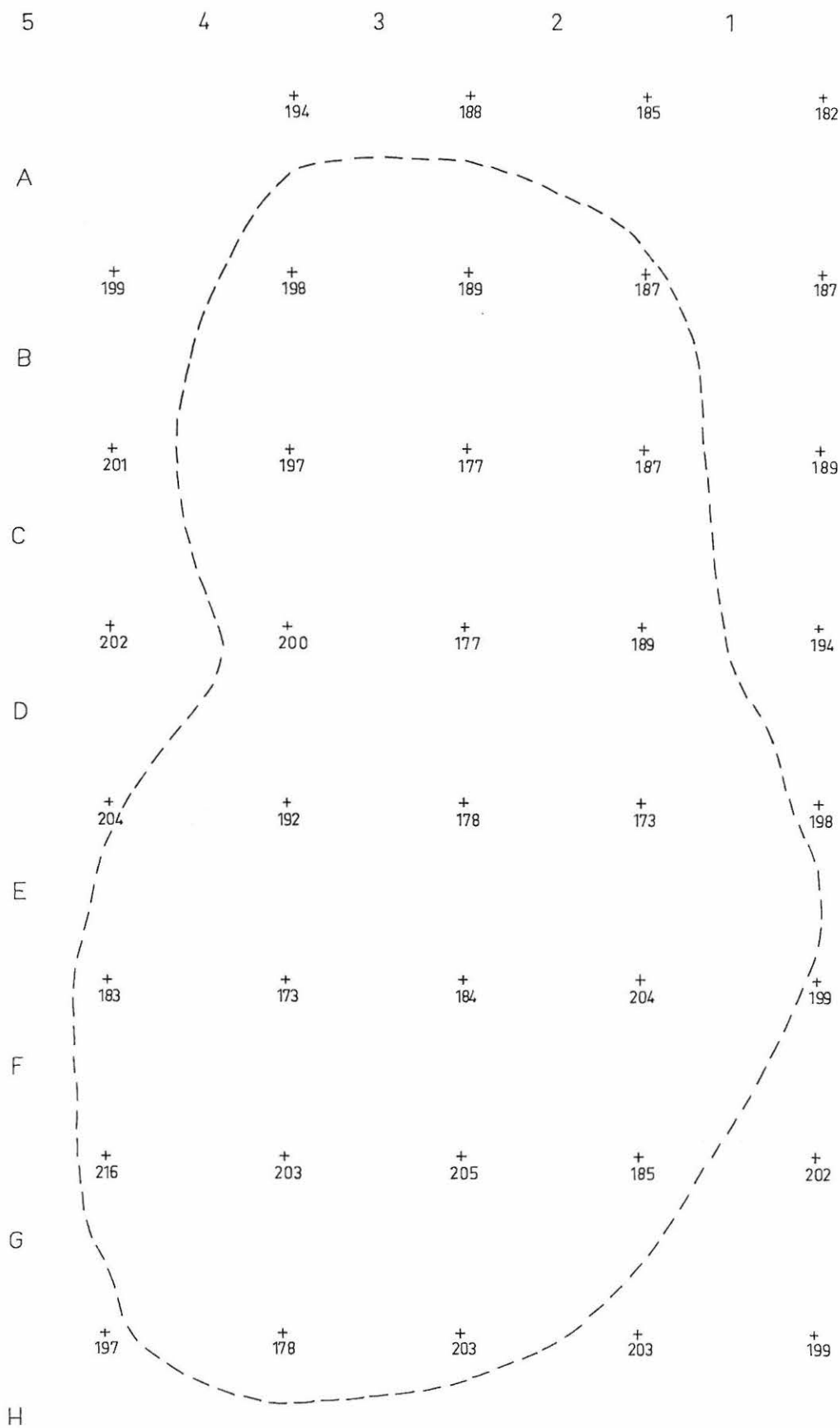
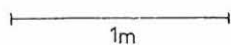
Mirja Miettinen 1976

Röse Nr. 86. Ytan

Fp. 26,56 över havet

Instr höjd 26,75 (26,56 + 0,19)

Skala 1:25

PETALAX. Viitala, Brännskogen

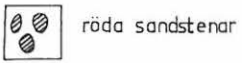
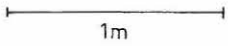
Mirja Miettinen 1976

Röse Nr 86. Ritad av Ole Storsved

Fp. 26,56 över havet

Instr. höjd 26,75 (26,56 + 0,19)

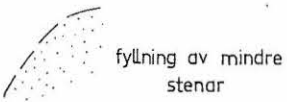
Skala 1:25

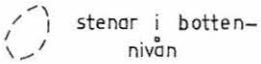
röda sandstenar

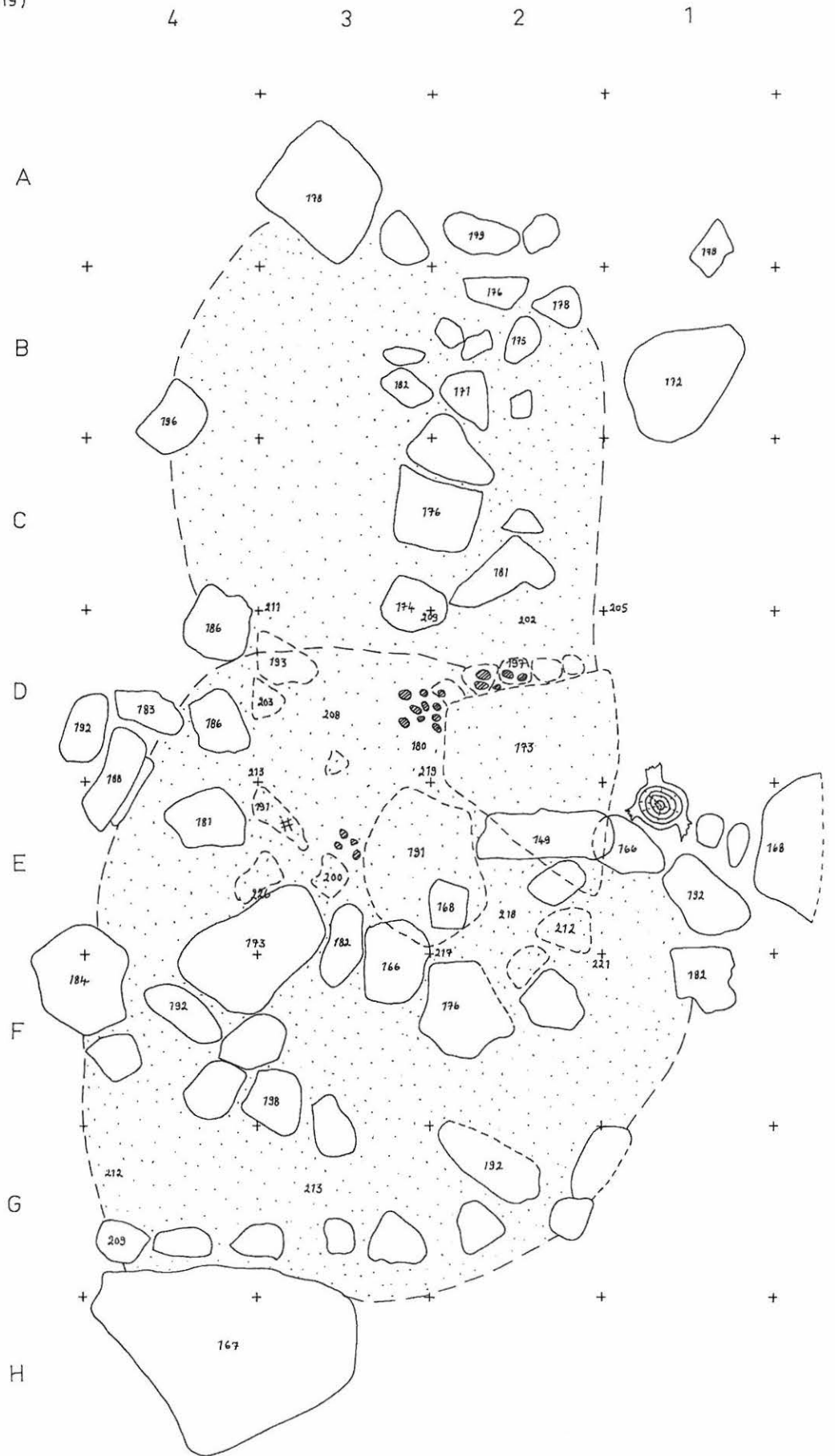
kol

fyllning av mindre stenar

stenar i botten-
nivån

PETALAX. Viitala, Brännskogen

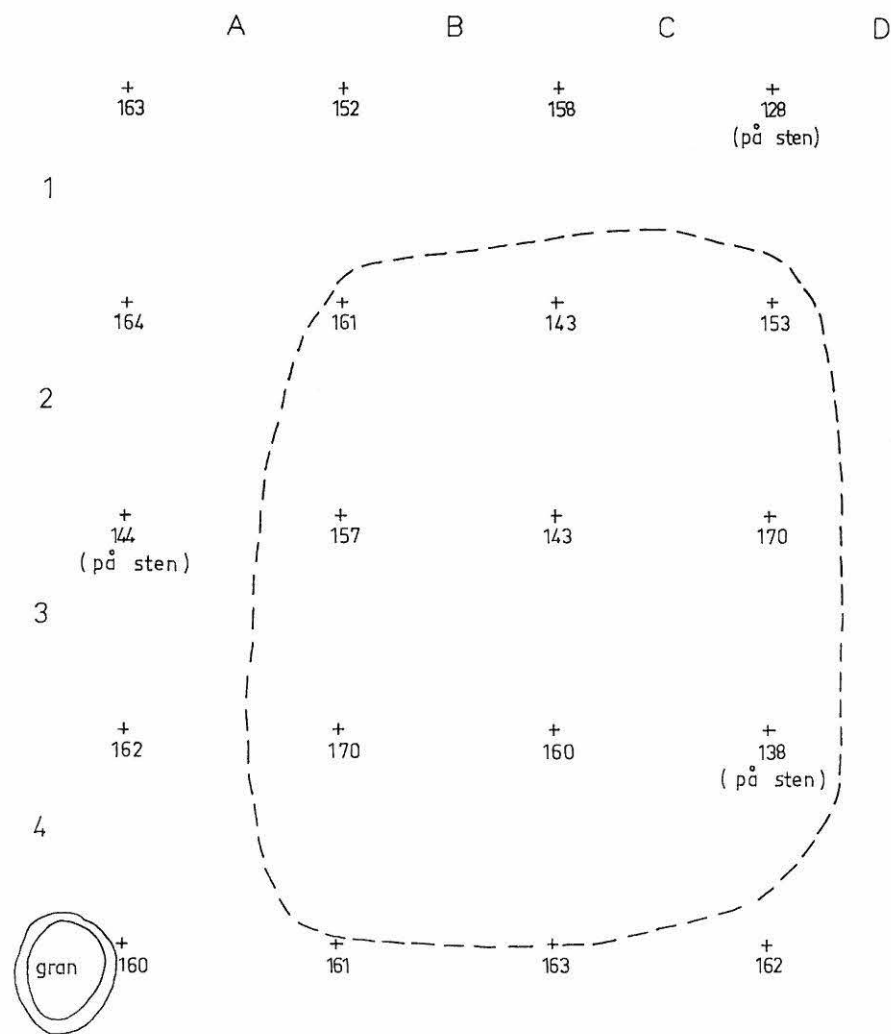
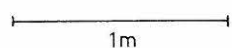
Mirja Miettinen 1976

Röse Nr. 91. Ytan

Fp. 26,56 m över havet

Instr. höjd 26,75 (26,56 + 0,19)

Skala 1:25

44997

PETALAX

A.23

⑩ VIITALA BRÄNNSKOG

tyypillisiä röykkiöitä

KUVATTU SYKSYLLÄ 1974

ESIMERKISELLI

KÄYNNILLÄ SATEESSA

44998

44999

PETALAX
VUITALA BRÄNNISLODG

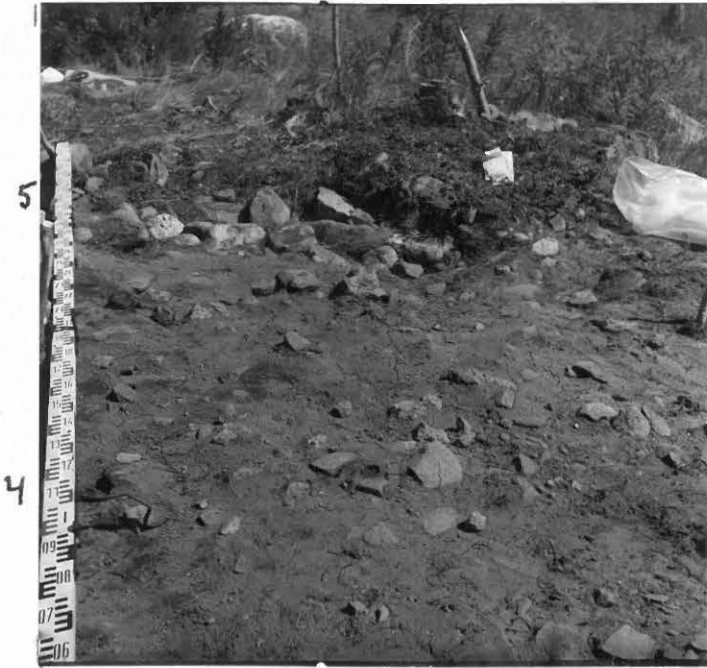
1.24

LINJA B 4-5 SW:STA

LINJA B 5-4 NE:STA

59097

59098

KIVEYS RUUDUSSA B5

LINJA C 4-5 NE:STÄ

59099

59100

59101

D

C

59102

C

B

59103

D

1.25

PETALAX

VIITALA BRÄNNSKOG

"ASUNNONPOHJÄ" - OJA,
LINJAT C JA D ETELÄSTÄ
HUOM. SYVENNYS KESKELLÄ
LATAN KOHDALLA
EDESSÄ AVAAMATON PUOLIKAS

LOUNAASTA
SYVENNYS LATAN KOHDALLA

Linja D
KOILLISESTA

MIRJA MÄTTINEN -75

59104

ALUE E: STA
YLEISKUVA

59105

SE: STA

59106

E: STA

59107

W: STA

ASP. KAIV. 1976

59108

KAIVAUSSALVEITA N:STA
TASO 1

59109

17
N:STA
TASO 1

59110

S:STA , TASO 1

59111

S:STA , TASO 1

59112

S:57A

59113

Yksityiskohd. PA. TACO 2

59114

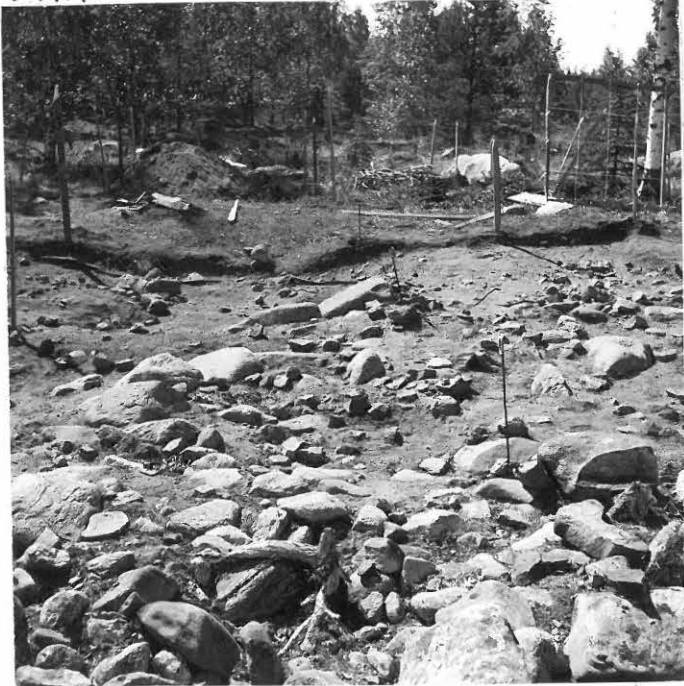
Yksityiskohd. PA

59115

S:57A

59116

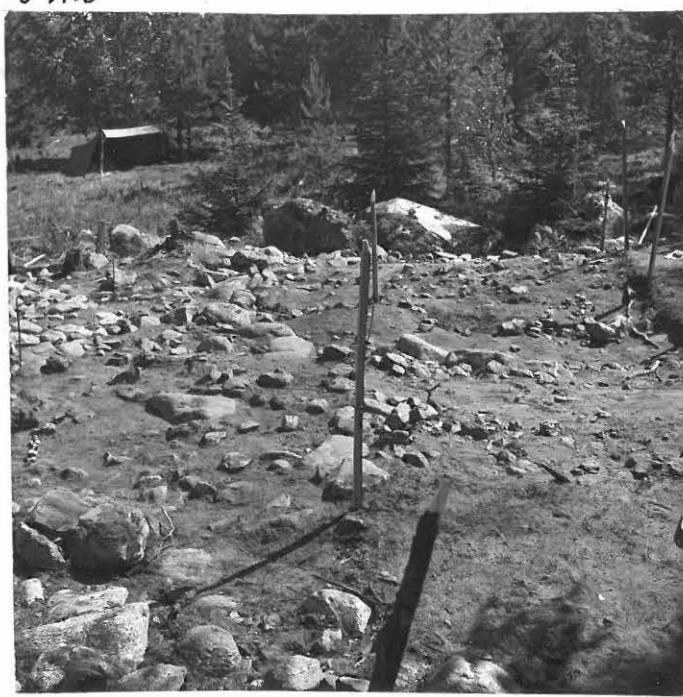
E: STA TAVOA 2

59117

WSW: STA TAVOA 2

59118

N: STA

59119

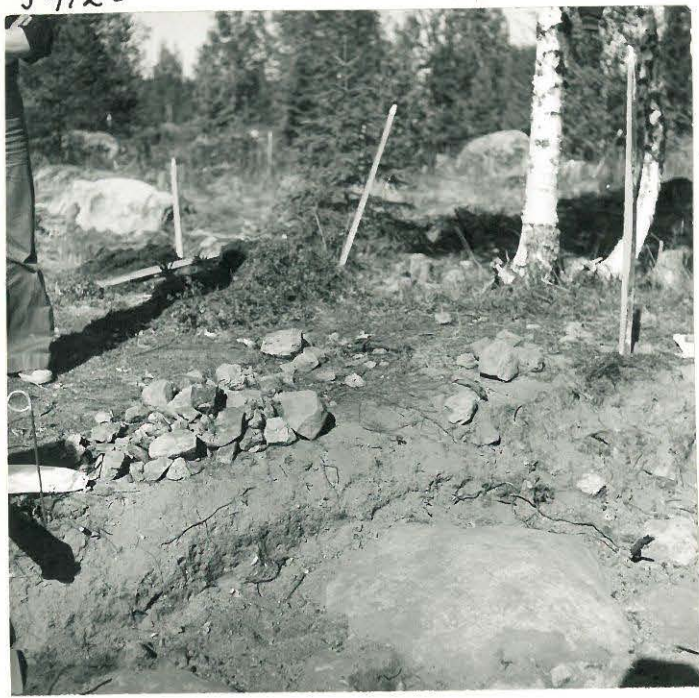

SSE: STA

PETALAX, BRÄNNSKOG

ASP. KAIU. -76

59120

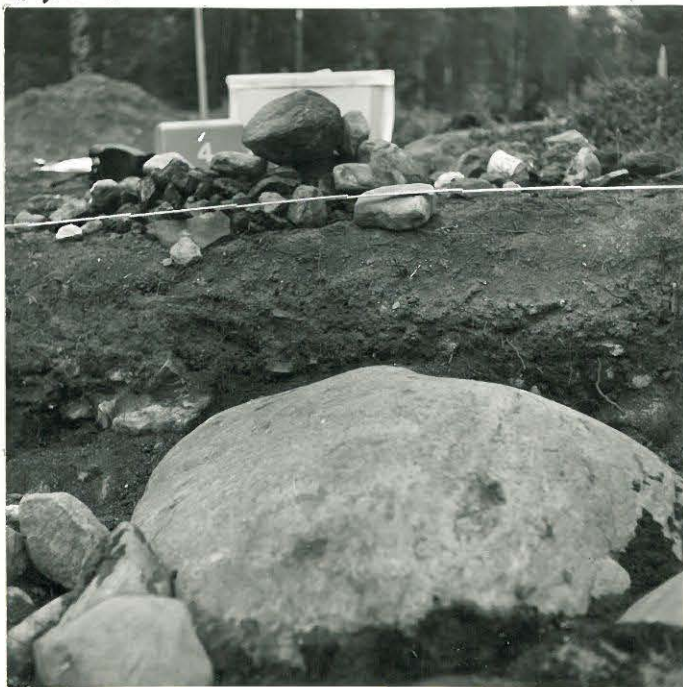
PROFILIIN KESKELTÄ

59121

PROFILIIN ALKUPUOLTA B/4 SE-STA

59122

PROFILIIN

59123

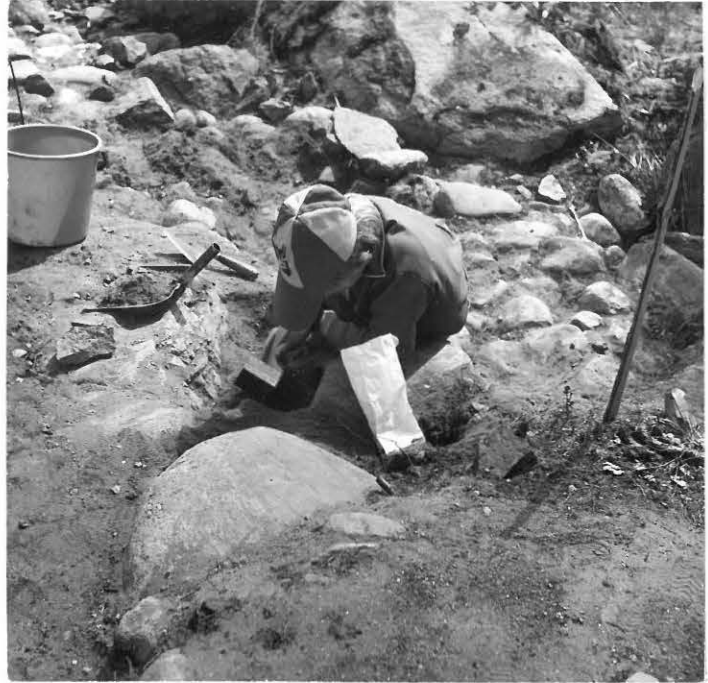
YKSIT. KOHTA PROFILIIN

59124

Ruutujen A4-5 kiveysää

59125

Ruutuje A4-5 kiveysää, W:sta

59126

PROFIIIA A-B/4 E:sta.

59127

MAKROJEN KELLUTUSIT;
ALTAAN PÄÄLLÄ SEULOJATON

PETALAX, BRÄNNUSKOG

ASP. KAIU. 76
+ RÖYKKIÖT

59128

RÖYKKIÖ 86, SW:STA

59129

RÖYKKIÖTÄ 86, NE:STA

59130

Röykkiö 91

59130

59132

R 91

lähkoviä kiveyloesmä

59133

PETALAX, BRÄNNSKOG
asp. kaiu. ~~75-76~~ ^{1.34}

KAIVAUSALUEITA J. 1975
N:STA

59134

YLEISKUVA
SE:STA

59135

Yksi ALUEEN SELVITÄ
Röykkiöistä (N:o 34?)

M. MIETTINEN-75

59136

TASAISTA, k:n. hist. ajan viljeltynä
kangasta (kasvea?)

59137

ALUEEN RÖYKKIÖITÄ

59138

ERIS SUURIMMISTA RÖYKKIÖISTÄ
(N:o 112.)

ESILUOK. tsto 11/14.2.1984

Petalax, Viitala, Brännskog

Rapport

Spridningen av fosfor i jorden framgår av karta 1. Resultatet av fosfatanalysen har indelats i fyra klasser (låg, normal, hög, mycket hög), av vilka de två sist nämnda kan vara av arkeologisk betydelse i fall av koncentrationer av höga värden. De absoluta värdena av de fyra klasserna är som följer:

- I - låg - < 0.05 mg P/ml prov
- II - normal - $0.05-1.25$ mg/ml
- III - hög - $1.25 - 6.25$ mg/ml
- IV - mycket hög - > 6.25 mg/ml

Den tillämpade laboratoriemetoden är Cornwalls (se Núñez, Suomen Museo 1975). Då man tolkar resultaten på karta 1 bör man beakta att områdena märkta med isoritmiska kurvor endast är medelvärden baserade på värden uppmätta vid provtagningens koordinatörer.

Höga P-värden kunde iakttas i närheten av det utgrävda området samt inom ett område söder om. Dessa två koncentrationer med höga P-värden utgör troligen resultatet av kulturell aktivitet, möjligen av hög ålder. Likväl är det svårt att avgöra huruvida det rör sig om förhistorisk eller tidig historisk tid. Fyndena från det utgrävda området antyder dock att åtminstone fosfor på detta område är av förhistoriskt ursprung. Förhållandet på det i sydost belägna området kan endast klargöras genom provgrävning. Fosforhalten i jorden synes återgå till det normala ju längre söderut man ser (se kartorna 1 och 2).

Helsingfors, 14.1. 1978

Milton G. Núñez, FK

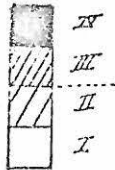
16.1.78 4161

KARTTA 13 KARTTAALATIHOSSA

IIRTA-XX, Viikala
 Brännskog
 Niina Niesslinen 1976

FÖRSENT KARTTA
 11.11.1977

0 5 10 20

G - gränsvägningsområde
 Bg 71 - röset

